

Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігі
«Қазгидромет» РМК Атырау облысы бойынша филиалы

**АТЫРАУ ОБЛЫСЫ
БОЙЫНША ҚОРШАҒАН ОРТА
ЖАЙ-КҮЙІ ЖӨНІНДЕГІ
АҚПАРАТТЫҚ БЮЛЛЕТЕНІ**

Маусым
2024 жыл

Атырау, 2024 жыл

	МАЗМҰНЫ	Бет.
	Алғы сөз	3
1	Атмосфералық ауаның ластануының негізгі көздері	4
2	Атырау қаласы атмосфералық ауаның ластану жай-күйі	4
2.1	Мақат ауданы атмосфералық ауаның ластану жай күйі	7
2.2	Индер ауданы атмосфералық ауаның ластану жай күйі	8
2.3	Жанбай кенті атмосфералық ауаның ластану жай күйі	9
2.4	Ганюшкино кенті атмосфералық ауаның ластану жай күйі.	10
3	Жер үсті суларының сапасының жай-күйі	12
4	Атмосфералық жауын-шашын сапасының жай-күйі	15
5	Радиациялық жағдай	15
	Қосымша 1	16
	Қосымша 2	22
	Қосымша 3	24
	Қосымша 4	25
	Қосымша 5	27

Алғы сөз

Ақпараттық бюллетень Ұлттық гидрометеорологиялық қызметтің бақылаужелісінде қоршаған ортаның жай-күйіне мониторинг жүргізу бойынша "Қазгидромет" РМҚ мамандандырылған бөлімшелері орындайтын жұмыстардың нәтижелері бойынша дайындалған.

Бюллетень мемлекеттік органдарды, жұртшылықты және халықты Атырау облысы аумағындағы қоршаған ортаның жай-күйі туралы ақпараттандыруға арналған және ластану деңгейінде болып жатқан өзгерістер үрдісін ескере отырып, ҚР Қоршаған ортаны қорғау саласындағы іс-шаралардың тиімділігін одан әрі бағалау үшін қажет.

Атырау қаласының атмосфералық ауа сапасын бағалау

1. Атмосфералық ауаны ластаудың негізгі көздері

Атырау облысы экология департаментінің хабарлауынша, Атырау қаласындағы ластанудың негізгі көздері мұнай өңдеу, тасымалдау объектілері болып табылады: "Атырау мұнай өңдеу зауыты", "Теңізшевройл" ЖШС, «НОРТ КАСПИАН ОПЕРЕЙТИНГ КОМПАНИ Н.В.» компаниясы (НКОК), АО Атырау "ЖЫЛУЭЛЕКТРОПОРТАЛЫҒЫ", АО "Ембімұнайгаз", ТОО "WEST DALA" "ВЕСТ ДАЛА" Бұдан басқа, қалада қаланың жел соғатын екі жағында орналасқан өндірістік төгінділерді жинақтауыш екі тоған бар (солтүстік-батыс жағы - "квадратный" жинақтауыш тоғаны және шығыс жағы - "Тухлая балка"). Жинақтағышқа барлық қалалық төгінділер іс жүзінде тазартусыз жүзеге асырылады, нәтижесінде күкіртсутектің негізгі көзі – жинақтағыш қалыптасады, онда органикалық заттардың, оның ішінде мұнай өнімдерінің ыдырау процестері жүреді.

Атырау облысында бірінші санаттағы 74 кәсіпорын бар.

Атырау қаласы, Құлсары қаласы және Мақат ауданы табиғи газбен толық қамтамасыз етілген.

"ҚазТрансГазАймақ" АҚ АӨФ деректеріне сәйкес Атырау қаласы бойынша автономды қазандықтар – 80 030 бірлік, Мақат ауданы бойынша – 1783 бірлік.

2. Атырау қаласындағы атмосфералық ауа сапасының мониторингі.

Атырау қаласы аумағындағы атмосфералық ауаның жай-күйін бақылау 6 бақылау бекетінде, оның ішінде 2 бекетте сынаманы қолмен күшімен алу және 4 автоматты станцияда жүргізіледі (1-қосымша).

Жалпы қала бойынша Атмосфералық ауа мониторингі 16 көрсеткіш бойынша жүргізіледі: 1) қалқыма бөлшектер (шаң); 2) РМ-2,5 қалқыма бөлшектер; 3) РМ-10 қалқыма бөлшектер; 4) күкірт диоксиді; 5) көміртегі оксиді; 6) азот диоксиді; 7) азот оксиді; 8) аммиак; 9) күкірт сутегі; 10) озон; 11) фенол; 12) формальдегид, 13) бензол; 14) толуол; 15) этилбензол; 16) ортоксилол.

1-кестеде бақылау бекеттерінің орналасқан жері және әрбір бекетте анықталатын көрсеткіштер тізбесі туралы ақпарат берілген.

1 кесте

Бақылау бекеттерінің орналасу орны мен анықталатын қоспалар

№	Сынама мерзімі	Бақылау жүргізу	Бекет мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	Тәулігіне 3 мезгіл	қол күшімен алынған сынама (дискреттік әдіс)	Самал ықшам ауданы А.Кекілбаев көшесі 15	қалқыма бөлшектер (шаң), күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот диоксиді, азот оксиді, күкірттісутегі, фенол, аммиак, формальдегид, бензол, толуол, этилбензол, ортоксилол (C ₂ H ₆)
5			Құрсай ықшам ауданы Қарабау көшесі 12	қалқыма бөлшектер (шаң), күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот диоксиді, азот оксиді, күкірттісутегі, фенол, аммиак, формальдегид
6	әр 20 минут сайын		Жұлдыз ықшам ауданы 6-шы көше 29	қалқыма бөлшектер РМ-2,5 қалқыма бөлшектер РМ-10, озон

8	үзіліссіз режимде	үзіліссіз режимде	Сырдария 3 ауданы	қалқыма бөлшектер РМ-10 және РМ-2,5, көміртегі оксиді, азот диоксиді, азот оксиді
9			Береке шағын ауданы, Береке өндірістік ауданы	қалқыма бөлшектер РМ-10 және РМ-2,5, азот диоксиді, азот оксиді, озон
10			Атырау қ., Нұрсая ш/а (АРЕС колледжі)	күкірт диоксиді, азот диоксиді, күкірттісутегі, көміртегі оксиді

2024 жылғы маусым айының Атырау қаласының атмосфералық ауа сапасына жүргізілген мониторинг нәтижелері.

Атмосфералық ауа сапасы. Атырау қаласының атмосфералық ауаның ластану деңгейі «көтеріңкі», стандарттық индекс СИ=2,6 (көтеріңкі деңгей) озон бойынша №8 бекет аумағында; ЕЖҚ=8% (көтеріңкі деңгей) күкірттісутегі бойынша №5 бекет аумағында бағаланды.

Максималды-бірлік шоғырлары озон (жер үсті қабаты)–2,6 ШЖШм.б., күкірттісутегі-1,8ШЖШм.б., азот диоксиді-1,2 ШЖШм.б., қалқыма бөлшектер (шаң)-1,0 ШЖШм.б. Басқа ластаушы заттардың шоғырлары ШЖШ-дан аспады.

Орташа-бірлік озон бойынша – 9,04 ШЖШо.т. басқа ластаушы заттардың шоғырлары ШЖШ-дан аспады.

Экстремалды жоғары және жоғары ластану (ЖЛ және ЭЖЛ) жағдайлары: ЖЛ (10 ШЖК астам) және ЭЖЛ (50 ШЖК астам) тіркелген жоқ.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінің асу еселігі және максималды жоғары жағдайлары 2-кестеде көрсетілген.

Атмосфералық ауаның ластану сипаттамасы

2 кесте

Қоспа	Орташа шоғыр		Максималды- бірлік шоғыры		ЕЖҚ	ШЖШ арту жағдайларыны ң саны		
	мг/м ³	ШЖШ о.т. асу еселігі	мг/м ³	ШЖШ м.б. асу еселігі	%	> ШЖ Ш	>5 ШЖ Ш	>10 ШЖ Ш
Атырау қаласы								
Қалқыма бөлшектер (шаң)	0,10	0,68	0,5	1,0	1,3	1		
PM-2,5 қалқыма бөлшектері	0,0170	0,49	0,0988	0,6	0,0			
PM-10 қалқыма бөлшектері	0,0139	0,23	0,1107	0,4	0,0			
Күкірт диоксиді	0,010	0,20	0,0270	0,1	0,0			
Көміртегі оксиді	0,21	0,07	1,53	0,3	0,0			
Азот диоксиді	0,02	0,45	0,25	1,2	0,2	4		
Азот оксиді	0,0200	0,33	0,35	0,9	0,0			
Озон (жербеті)	0,2711	9,04	0,4225	2,6	6,7	871		
Күкіртті сутегі	0,0022		0,0140	1,8	8,0	11		
Фенол	0,002	0,72	0,003	0,3	0,0			
Аммиак	0,039	0,98	0,0233	0,1	0,0			
Формальдегид	0,004	0,42	0,004	0,1	0,0			
Бензол	0,000	0,00	0,000	0,0	0,0			
Толуол	0,000		0,000	0,0	0,0			
Этилбензол	0,000	0,00	0,000	0,0	0,0			
Ортоксилол (C ₂ H ₆)	0,000		0,000	0,0	0,0			

Қорытынды:

Соңғы бес жыл ішінде ауаның ластану деңгейі келесідей өзгерді

Кестеден көріп отырғанымыздай, Атырау қаласының маусым айындағы атмосфералық ауаның ластану деңгейі 2020, 2022 және 2023 жылдар аралығында «жоғары» деңгейге жетсе, ал 2021, 2024 жылдары ауаның ластану көрсеткіші «көтеріңкі» деңгейде бағаланды.

Ең жоғары бір реттік ШЖШ артуының ең көп саны қалқыма бөлшектер (шаң) (1 жағдай), азот диоксиді (4 жағдай), озон (871 жағдай), күкірттісутегі (11 жағдай) болып тіркелді.

Ауаның күкірттісутегімен ластануының негізгі көзіне айналған қаланың сол жақ бөлігінде орналасқан, өндірістік төгінділерді жинақтаушы «Тухлая балка» тоғаны мен мұнай өңдеу және тасым алдау өндірістік нысандары өз әсерін тигізуде. Озон концентрациясының жоғарылауына ауа ағындары мен жоғары температура ықпал етеді.

Сонымен қатар, қалқыма бөлшектерінің концентрациясының жоғарылауына, аймақтағы жиі қайталанатын жел екпінінің себебінен, жердің бетінен шаң көтерілуіне ықпал етеді.

Метеорологиялық жағдайы

Айдың бірінші онкүндігі басында және үшінші онкүндігінде облыс аумағы атлантикалық циклондар мен атмосфералық фронттардың ықпалында болды. Тұрақсыз ауа райы болып, жаңбыр және қатты жаңбыр жауды, найзағай байқалды, желдің екпіні 15-20 м/с қа дейін жетті, облыстың солтүстік-шығысында шаңды дауылмен қоса байқалды. Бірінші онкүндіктің екінші жартысында және екінші онкүндікте онкүндікте арктикалық антициклонның ықпалында болып, қатты ыстық және өте қатты ыстық, жауын-шашынсыз ауа райы байқалды.

Маусым айының бірінші онкүндігі ортасында және екінші онкүндікте жиі Атырау қаласы бойынша әлсіз жел күші 0-5 м/с соғып осыған байланысты ауа ластануының қолайсыз метеорологиялық жағдайлары күтілді.

2.1 Мақат ауданы бойынша атмосфералық ауаның ластану жай күйі

Мақат ауданы аумағындағы атмосфералық ауаның жай-күйін бақылау 1 стансада жүргізіледі (1-қосымша).

Жалпы аудан бойынша атмосфералық ауа мониторингі 4 көрсеткішке дейін анықталады 1) күкірт диоксиді; 2) азот диоксиді; 3) күкірттісутегі; 4) көміртегі оксиді.

3-кестеде бақылау бекеттерінің орналасқан жері және әрбір бекетте анықталатын көрсеткіштер тізбесі туралы ақпарат берілген.

3 кесте

Бақылау бекеттерінің орналасу орны мен анықталатын қоспалар

Бекет №	Сынама мерзімі	Бақылау жүргізу	Бекет мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	әр 20 минут сайын үзіліссіз режимде	үзіліссіз режимде	Мақат ауылы, Мақат ауданының Мәдениет үйі, Алаш көшесі, 23	күкірт диоксиді, азот диоксиді, күкірттісутегі, көміртегі оксиді.

2024 жылғы маусым айының Мақат ауданындағы атмосфералық ауа сапасына жүргізілген мониторинг нәтижелері.

Атмосфералық ауа сапасы. Мақат ауданының атмосфералық ауаның ластану деңгейі **жоғары**, стандарттық индекс **СИ=7,4** (жоғары деңгей); ең жоғары қайталануы **ЕЖҚ=14%** (көтеріңкі деңгей) болып күкірттісутегі бойынша бағаланды.

Максималды-бірлік шоғырлары күкірттісутегі бойынша– 7,4 ШЖШм.б.

Орташа-бірлік азот диоксиді бойынша – 2,57 ШЖШо.т. басқа ластанушы заттардың шоғырлары ШЖШ-дан аспады.

Экстремалды жоғары және жоғары ластану (ЖЛ және ЭЖЛ) жағдайлары: ЖЛ (10 ШЖК астам) және ЭЖЛ (50 ШЖК астам) тіркелген жоқ.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінің асу еселігі және максималды жоғары жағдайлары 4-кестеде көрсетілген.

4-кесте

Атмосфералық ауаның ластану сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыр		Максималды-бірлік шоғыры		ЕЖҚ	ШЖШ арту жағдайларының саны		
	мг/м3	ШЖШ о.т. асу еселігі	мг/м3	ШЖШ м.б. асу еселігі	%	> ШЖШ	>5 ШЖШ	>10 ШЖШ
Мақат ауданы								
Күкірт диоксиді	0,0010	0,02	0,0471	0,1	0,0			
Көміртегі оксиді	0,2905	0,10	1,1418	0,2	0,0			
Диоксид азота	0,1029	2,57	0,1607	0,8	0,0			
Күкірттісутегі	0,0036		0,0591	7,4	13,8	287	8	

2.2 Индер ауданы бойынша атмосфералық ауаның ластану жай күйі

Индер ауданы аумағындағы атмосфералық ауаның жай-күйін бақылау 1 стансада жүргізіледі (1-қосымша).

Жалпы аудан бойынша атмосфералық ауа мониторингі 4 көрсеткішке дейін

анықталады: 1) күкірт диоксиді; 2) азот диоксиді; 3) күкірттісутегі; 4) көміртегі оксиді.

5-кестеде бақылау бекеттерінің орналасқан жері және әрбір бекетте анықталатын көрсеткіштер тізбесі туралы ақпарат берілген.

5 кесте

Бақылау бекеттерінің орналасу орны мен анықталатын қоспалар

Бекет №	Сынама мерзімі	Бақылау жүргізу	Бекет мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	әр 20 минут сайын үзіліссіз режимде	үзіліссіз режимде	Индербор ауданы, Индербор Мәдениет үйі, Н. Меңдіғалиев көшесі 47	күкірт диоксиді, азот диоксиді, күкірттісутегі, көміртегі оксиді.

2024 жылғы маусым айының Индербор ауданының атмосфералық ауа сапасына жүргізілген мониторинг нәтижелері.

Атмосфералық ауа сапасы. Индер ауданының атмосфералық ауаның ластану деңгейі **көтеріңкі**, стандарттық индекс **СИ=1,8** (төмен деңгей); ең жоғары қайталануы **ЕЖҚ=8%** (көтеріңкі деңгей) болып азот диоксиді бойынша бағаланды.

Максималды-бірлік шоғырлары бойынша азот диоксиді-1,8 ШЖШм.б., күкірттісутегі-1,1ШЖШм.б., басқа ластаушы заттардың шоғырлары ШЖШ-дан аспады.

Орташа-бірлік күкірт диоксиді-3,56ШЖШо.т., азот диоксиді бойынша – 2,73 ШЖШо.т., көміртегі оксиді- 1,04 ШЖШо.т., басқа ластаушы заттардыңшоғырлары ШЖШ-дан аспады.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінің асу еселігі және максималды жоғары жағдайлары 6-кестеде көрсетілген.

6-кесте

Атмосфералық ауаның ластану сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыр (Қо.т.)		Максималды-бірлік шоғыры (Қм.б.)		ЕЖҚ	ШЖШ арту жағдайларының саны		
	мг/м3	ШЖШ о.т. асу еселігі	мг/м3	ШЖШ м.б. асу еселігі	%	> ШЖШ	>5 ШЖШ	>10 ШЖШ
Индер ауданы								
Күкірт диоксиді	0,1779	3,56	0,3589	0,7				
Көміртегі оксиді	3,1238	1,04	4,6591	0,9				
Диоксид азота	0,1093	2,73	0,3652	1,8	7,5	151		
Күкірттісутегі	0,0010		0,0091	1,1	0,0	1		

2.3 Жанбай кенті бойынша атмосфералық ауаның ластану жай күйі

Жанбай селосы аумағындағы атмосфералық ауаның жай-күйін бақылау 1 стансада жүргізіледі (1-қосымша).

Жалпы кент бойынша атмосфералық ауа мониторингі 4 көрсеткішке дейін анықталады: 1) күкірт диоксиді; 2) азот диоксиді; 3) күкірттісутегі; 4) көміртегі

оксиді.

7-кестеде бақылау бекеттерінің орналасқан жері және әрбір бекетте анықталатын көрсеткіштер тізбесі туралы ақпарат берілген.

7 кесте

Бақылау бекеттерінің орналасу орны мен анықталатын қоспалар

Бекет №	Сынама мерзімі	Бақылау жүргізу	Бекет мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	әр 20 минут сайын	үзіліссіз режимде	Жанбай кенті, Т.Нысанов көшесі 96 учаскесі	күкірт диоксиді, азот диоксиді, күкірттісутегі, көміртегі оксиді.

2024 жылғы маусым айының Жанбай кенті атмосфералық ауа сапасына жүргізілген мониторинг нәтижелері.

Атмосфералық ауа сапасы. Жанбай кенті бойынша атмосфералық ауаның ластану деңгейі **жоғары**, стандарттық индекс **СИ=4,8** (көтеріңкі деңгей) күкірттісутегі бойынша, ең жоғары қайталануы **ЕЖҚ=44%** (жоғары деңгей) болып азот диоксиді бойынша бағаланды.

Максималды-бірлік шоғырлары күкірттісутегі-4,8 ШЖШм.б., азот диоксиді-2,5ШЖШм.б., басқа ластаушы заттардың шоғырлары ШЖШ-дан аспады.

Орташа-бірлік азот диоксиді-4,68 ШЖШо.т., басқа ластаушы заттардың шоғырлары ШЖШ-дан аспады.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінің асу еселігі және максималды жоғары жағдайлары 8-кестеде көрсетілген.

8-кесте

Атмосфералық ауаның ластану сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыр (Қо.т.)		Максималды-бірлік шоғыры (Қм.б.)		ЕЖҚ	ШЖШ арту жағдайларының саны		
	мг/м3	ШЖШ о.т. асу еселігі	мг/м3	ШЖШм.б. асу еселігі	%	> ШЖ Ш	>5 ШЖ Ш	>10 ШЖ Ш
Жанбай кенті								
Күкірт диоксиді	0,0035	0,07	0,2327	0,5				
Көміртегі оксиді	0,3773	0,13	1,3536	0,3				
Диоксид азота	0,1871	4,68	0,4991	2,5	43,7	902		
Күкірттісутегі	0,0012		0,0385	4,8	1,1	22		

2.4 Ганюшкино кенті бойынша атмосфералық ауаның ластану жай күйі.

Ганюшкино поселкесі аумағындағы атмосфералық ауаның жай-күйін бақылау 1 стансада жүргізіледі (1-қосымша).

Жалпы кент бойынша атмосфералық ауа мониторингі 4 көрсеткішке дейін анықталады: 1) күкірт диоксиді; 2) азот диоксиді; 3) күкірттісутегі; 4) көміртегі оксиді.

9-кестеде бақылау бекеттерінің орналасқан жері және әрбір бекетте анықталатын көрсеткіштер тізбесі туралы ақпарат берілген.

9 кесте

Бақылау бекеттерінің орналасу орны мен анықталатын қоспалар

Бекет №	Сынама мерзімі	Бақылау жүргізу	Бекет мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	әр 20 минут сайын үзіліссіз режимде	үзіліссіз режимде	Құрманғазы (Ганюшкино) кенті Құрманғазы ауданының Мәдениет үйі, Абай көшесі, 50-үй	күкірт диоксиді, азот диоксиді, күкірттісутегі, көміртегі оксиді.

2024 жылғы маусым айының Ганюшкино кенті атмосфералық ауа сапасына жүргізілген мониторинг нәтижелері.

Атмосфералық ауа сапасы. Ганюшкино кенті бойынша атмосфералық ауаның ластану деңгейі **көтеріңкі**, стандарттық индекс **СИ=2,4**(көтеріңкі деңгей) күкірттісутегі бойынша; ең жоғары қайталануы **ЕЖҚ=19%** (көтеріңкі деңгей) болып азот диоксиді бойынша бағаланды.

Максималды-бірлік шоғырлары күкірттісутегі-2,4 ШЖШм.б., азот диоксиді бойынша – 1,9 ШЖШм.б., күкірт диоксиді-1,4 ШЖШм.б., көміртегі оксиді-1,3 ШЖШм.б.

Орташа-бірлік азот диоксиді бойынша – 3,63 ШЖШо.т. басқа ластаушы заттардың шоғырлары ШЖШ-дан аспады.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінің асу еселігі және максималды жоғары жағдайлары 10-кестеде көрсетілген.

10-кесте

Атмосфералық ауаның ластану сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыр (Қо.т.)		Максималды-бірлік шоғыры (Қм.б.)		ЕЖ Қ	ШЖШ арту жағдайларының саны		
	мг/м3	ШЖШ о.т. асу еселігі	мг/м3	ШЖШм.б. асу еселігі	%	> Ш Ж Ш	>5 ШЖ Ш	>10 ШЖ Ш
Ганюшкино кенті								
Күкірт диоксиді	0,0043	0,09	0,7005	1,4	0,0	1		
Көміртегі оксиді	0,0129	0,00	6,4106	1,3	0,0	1		
Диоксид азота	0,1451	3,63	0,3824	1,9	19,0	397		
Күкірттісутегі	0,0012		0,0189	2,4	0,9	19		

3. Атырау облысы аумағындағы жер үсті сулар сапасының мониторингі

Атырау қаласы бойынша жер үсті суларының сапасын бақылау 6 су объектісінің (Жайық, Қиғаш, Ембі өзендері, Шаронова арнасы, Перетаска және Яик арналары) 21 тұстамасында жүргізілді.

Жер үсті суларын зерттеу кезінде су сынамаларында су сапасының **43** физикалық және химиялық көрсеткіштері анықталады: *көзбен шолып бақылау, температура, қалқыма заттар, мөлдірлігі, түсі, сутегі көрсеткіші (рН), еріген оттегі, ОБТ5, ОХТ, құрғақ қалдық, құрамында тұз бар негізгі иондар, биогенді элементтер, органикалық заттар (мұнай өнімдері, фенолдар), ауыр металдар мен пестицидтер.*

Атырау облысы аумағындағы гидробиологиялық көрсеткіштер бойынша жер үсті және теңіз сулары сапасының жай-күйіне мониторинг 6 тұстамада 4 су объектісінде (Жайық, Қиғаш, Ембі өзендері және Шаронов арнасында) жүргізілді. Зерттелетін объектіге судың өткір уыттылығын анықтауға арналған 18 сынама талданды.

3.1 Атырау облысы аумағындағы жер үсті сулар гидрохимиялық көрсеткіштері бойынша сапасының мониторинг нәтижелері.

Қазақстан Республикасының су объектілерінің су сапасын бағалауға арналған негізгі нормативтік құжаттар «Су объектілерінде судың сапасын жіктеудің бірыңғай жүйесі» (бұдан әрі - Бірыңғай жіктеме) болып табылады.

Су объектілерінің су сапасы Бірыңғай жіктеме бойынша келесідей бағаланады:

11 кесте

Су объектісінің атауы	Су сапасының класы		Параметрлері	өл. бір.	концентрациясы
	Маусым 2023 ж.	Маусым 2024 ж.			
Жайық өз.	4 класс	4 класс	Магний	мг/дм ³	35,68
Перетаска тарм.	4 класс	4 класс	Магний	мг/дм ³	34,3
Яик тарм.	4 класс	4 класс	Магний	мг/дм ³	39,7
Қиғаш өз.	нормаланбайды (>5 класс)	>3 класс	Фенолдар	мг/дм ³	0,002
Шаронова тарм	4 класс	4 класс	Магний	мг/дм ³	31,6
р.Эмба	4 класс	4 класс	Магний	мг/дм ³	37,4

Кестеден көріп отырғанымыздай, 2023 жылдың маусым айымен салыстырғанда жер үсті суларының сапасы Қиғаш өзені жоғары 5 кластан жоғары 3 класқа өтті-жақсарды.

Жайық, Ембі өзендері, Перетаска, Яик пен Шаронова тармақтарының жер үсті суларының сапасы айтарлықтай өзгерген жоқ.

Атырау облысы бойынша су объектілеріндегі негізгі ластаушы заттар магний мен фенолдар болып табылады.

Жоғары ластану (ЖЛ) және экстремалды ластану (ЭЖЛ) жағдайлары

2024 жылғы маусым айында Атырау облысының аумағында ЖЛ (жоғары ластану) және ЭЖЛ (экстремалды жоғары ластану) жағдайлары тіркелмеді.

Су объектілерінің сапасы жөніндегі ақпарат тұстамалар шегінде Гидрохимиялық көрсеткіштер бойынша 2-қосымшада көрсетілген.

3.2 Атырау облысы аумағындағы жер үсті мен теңіз суларының гидробиологиялық (токсикологиялық) көрсеткіштері бойынша сапасының мониторинг нәтижелері.

Жайық өз. Перифитон. Перифитонның бұзылуында диатомдар басым болды. Диатомдар барлық канаттарда кездеседі. Сапробтың орташа индексі-1,83. Орташа ластанған су.

Зообентос. Зообентос гастроподтармен қамтамасыз етілді. Вудивис бойынша биотикалық индекс-5 құрады. Су класы - үшінші.

Биотестілеу. Биотестілеу деректері бойынша Жайық өзені бойынша тест-параметр бақылау нүктелерінің жүйелі орналасуында ұсынылды: Дамба кенті - 0%, Атырау қаласы "Атырау су арнасы" КМК төгіндісінен 0,5 км төмен - 0%, Индер кенті "су бекеті тұстамасында" - 0%. Алынған мәліметтер зерттелетін судың сынақ объектісіне уытты әсерінің жоқтығын көрсетеді.

Шаронов тармағы. Перифитон. Перифитонның түрлік құрамы диатомдармен ұсынылған. Сапробтық индексі 1,69 құрады. Судың сапасы-орташа ластанған сулар.

Зообентос. Бентос бойынша биотикалық индекс-5 құрады. Судың сапасы орташа ластанған сулардың 3 класына сәйкес келді.

Биотестілеу. Сынақ объектісіне судың жіті уыттылығын анықтау процесінде ағындағы бақылауға (тест - параметр) қатысты өлген дафниялардың пайызы - 0%. Сынақ объектісіне уытты әсер анықталған жоқ.

Қиғаш өз. Перифитон. Перифитонның түрлік құрамы диатомдармен ұсынылған. Сапробтық индексі 1,88 құрады. Судың сапасы-орташа ластанған сулар.

Зообентос. Бентос бойынша биотикалық индекс-5 құрады. Судың сапасы орташа ластанған сулардың 3 класына сәйкес келді.

Биотестілеу. Қиғаш өзені бойынша биотестілеу барысында алынған деректер тест-объектіге уытты әсерінің жоқтығын көрсетті. Зерттелген суда тірі қалған дафниялардың саны 100% құрады. Тест параметрі-0%.

Ембі өзені. Перифитон. Перифитонның түрлік құрамы диатомдармен ұсынылған. Сапробтық индексі-1,44. Судың сапасы орташа ластанған сулардың 3 класына сәйкес келді.

Зообентос. Биотикалық индекс-5 болды. Ембі өзенінің зообентосын зерттеу нәтижелері бойынша су қоймасының түбі орташа ластанған деп бағаланды.

Биотестілеу. Сынақ объектісіне судың жіті уыттылығын анықтау процесінде 0% ағындағы бақылауға (тест-параметр) қатысты өлген дафниялардың пайызы. Сынақ объектісіне уытты әсер анықталған жоқ

Каспий теңізі. *Перифитон.* Ластану альгоценозы диатомды балдырларға бай болды. Сапробтық индекстер 1,33-тен 2,22-ге дейін өзгерді. Каспий теңізінің 22 нүктесі бойынша сапробтылықтың орташа индексі 1,72 орташа ластанған суды құрады және 3-класс шегінде қалды.

Зообентос. Бентос бойынша биотикалық индекс - 5 құрады. Судың сапасы 3 - класқа сәйкес келді-орташа ластанған сулар.

Перифитон мен бентос бойынша судың сапасы орташа ластанған сулардың үшінші класына жатады.

Биотестілеу (судың қатты уыттылығын анықтау) (Теңіз кеме жүзетін канал, Жайық өзенінің жағалауы, Волга өзенінің жағалауы, Жанбай кенті, Шалыги шығанағының аралы).

Теңіз суларының сапасы Каспий теңізінің токсикологиялық көрсеткіштері бойынша тірі организмдерге жіті уытты әсер еткен жоқ. Каспий теңізінің тұстамаларындағы тест-параметр 0% - ды құрады.

Су объектілерінің сапасы жөніндегі ақпарат тұстамалар шегінде токсикологиялық көрсеткіштер бойынша 4-қосымшада көрсетілген

4. Атырау облысының аумағындағы атмосфералық жауын-шашынның химиялық құрамы

Атмосфералық жауын-шашынның химиялық құрамына бақылау 3 метеостанцияда (Атырау, Ганюшкино, Пешной) алынған жаңбыр суына сынама алумен (4.3-сурет) жүргізілді.

Жауын-шашын құрамында барлық анықталатын заттардың шоғырлары шекті рұқсат етілген шоғырлардан аспады.

Жауын-шашын сынамаларында 23,57% сульфаттар, 9,54% хлоридтер, 37,04% гидрокорбанаттар, 6,54% натрий иондары, 4,82% калий иондары, 2,67% магний иондары, 13,10% кальций иондары басым болды.

Ең үлкен жалпы минерализация Пешной МС – 118,3 мг/л, ең азы Ганюшкино МС 39,87 мг/л белгіленді.

Атмосфералық жауын-шашынның меншікті электр өткізгіштігі 58,5 (Ганюшкино МС) бастап 201,0 мкСм/см (Пешной МС) шегінде болды.

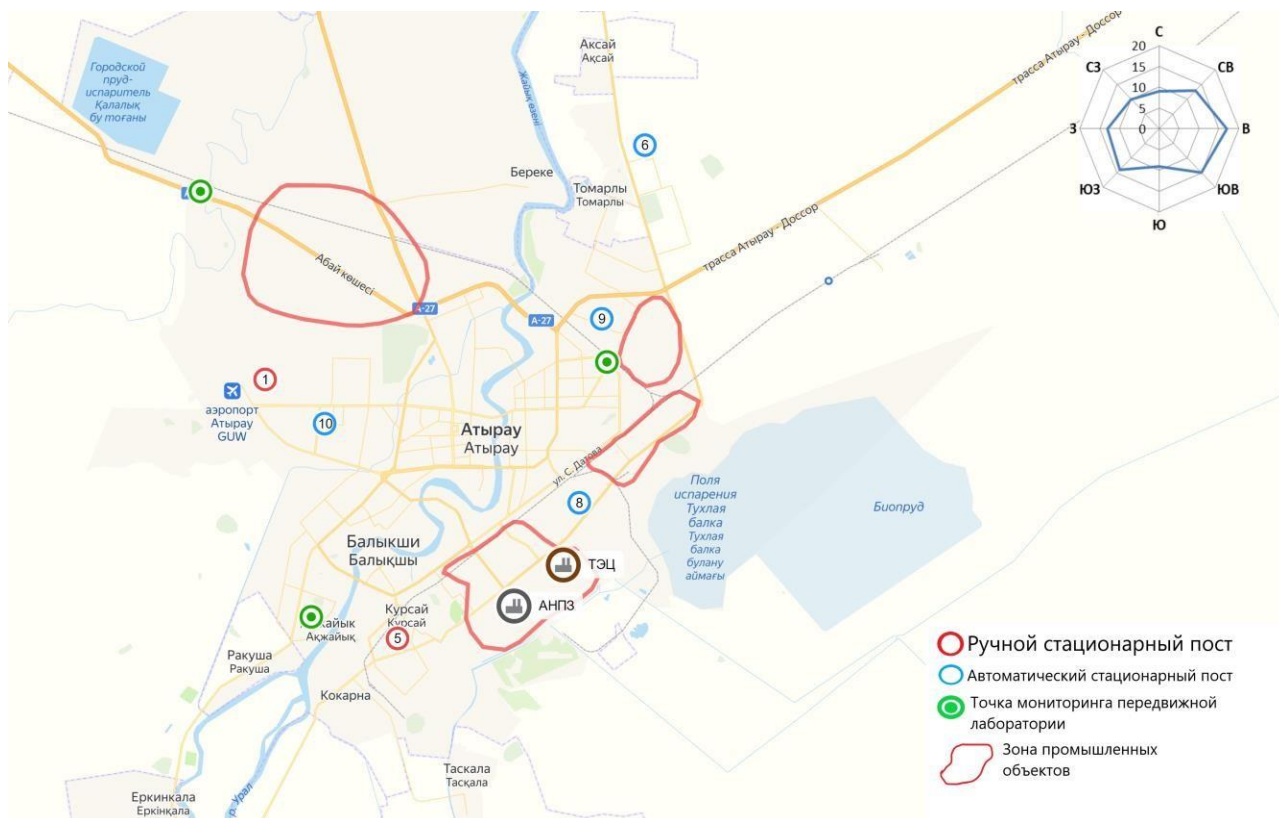
Жауын-шашынның қышқылдығы әлсіз сілтілі орта сипатына ие, 6,9-ден (Ганюшкино МС) 7,3-ге (Пешной МС) дейін.

5. Радиациялық жағдай

Атмосфералық ауаның ластануының гамма сәулелену деңгейіне күнсайын жергілікті 3 метеорологиялық стансада (Атырау, Пешной, Құлсары) және Құлсары қаласының 1 автоматты (№7 ЛББ) бекетінде жүргізіледі.

Атырау және Құлсары қалалары бойынша атмосфералық ауа қабатының жерге жақын қабатына орташа радиациялық гамма-фонның мәні 0,09-0,20 мкЗв/сағ (норматив - 5 мкЗв/сағ дейін). Облыс бойынша радиациялық гамма-фонның орташа мәні 0,12 мкЗв/сағ., яғни шекті жол берілетін деңгейінен аспады.

Атмосфераның жерге жақын қабатында радиоактивтердің түсу тығыздығына бақылау Атырау облысында метеорологиялық станцияда (Атырау) ауа сынамасын горизонтальді планшеттер алу жолымен жүзеге асырылды. Стансада бес тәуліктік сынама жүргізілді. Атырау қаласында атмосфераның жерге жақын қабатында орта тәуліктік радиоактивтердің түсу тығыздығы 1,3-2,0 Бк/м² шегінде болды. Облыс бойынша радиоактивті түсулердің орташа тығыздығы 1,6 Бк/м², бұл шекті жол берілетін деңгейінен аспады.

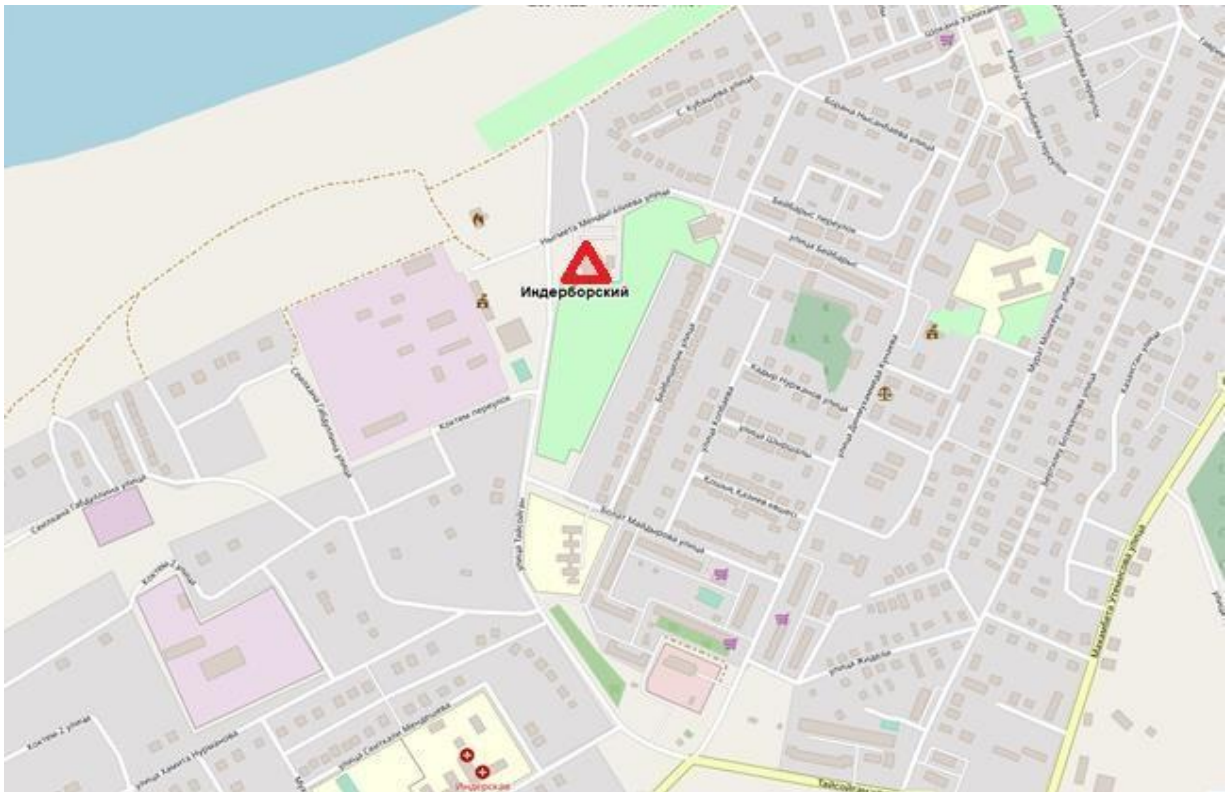

Атырау қаласының атмосфералық ауа ластануын бақылау стационарлық және жылжымалы желісінің орналасу сызбасы

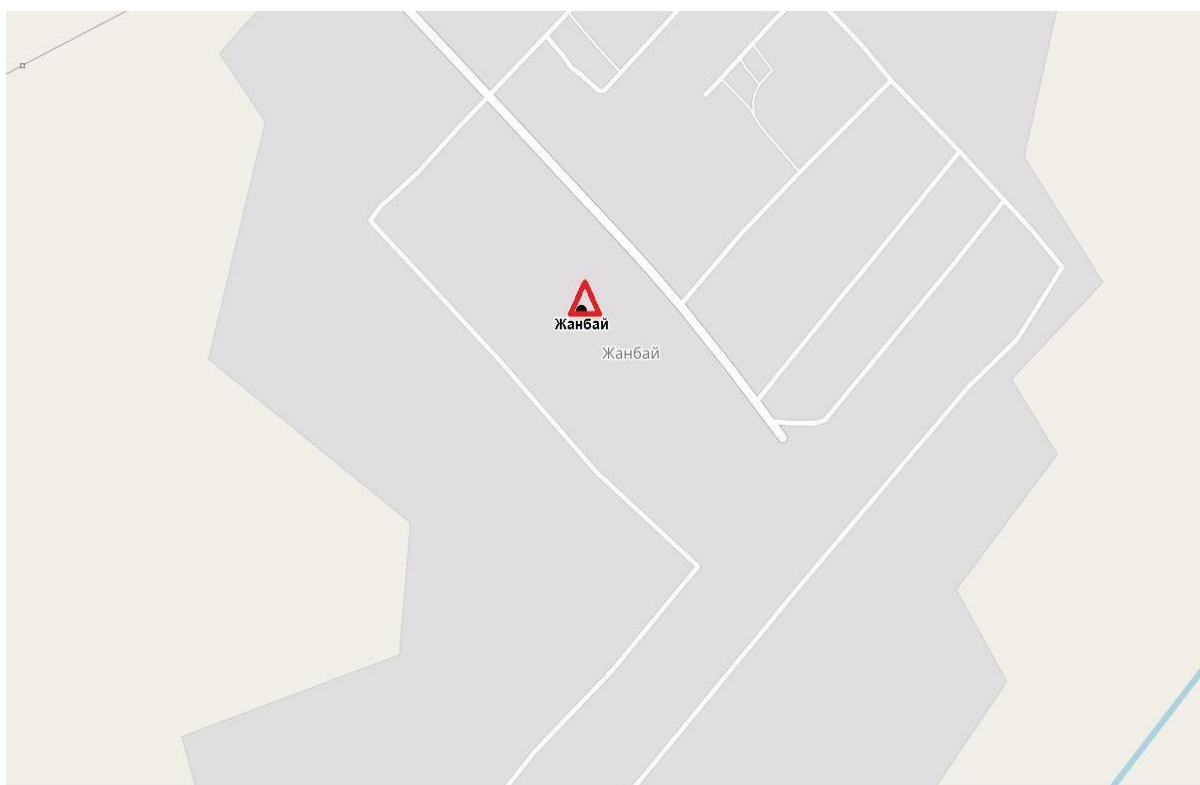
Мақат ауданы атмосфералық ауа ластануын бақылау стационарлық желісінің орналасу сызбасы

Индер ауданы атмосфералық ауа ластануын бақылау стационарлық желісінің орналасу сызбасы

Ганюшкино поселкесі атмосфералық ауа ластануын бақылау стационарлық желісінің орналасу сызбасы

Жанбай селосы атмосфералық ауа ластануын бақылау стационарлық желісінің орналасу сызбасы

Атырау облысының аумағындағы радиациялық гамма-фон мен радиоактивті түсулердің тығыздығын бақылау метеостансаларының орналасу сызбасы.

Атырау облысы аумағындағы атмосфералық жауын-шашын мен қар жамылғысын бақылау метеостансаларының орналасу сызбасы.

Қазақстан Республикасы қоршаған ортасының жоғары (ЖЛ) және экстремалды жоғары ластануы (ЭЖЛ) туралы 2024 жыл маусым айы бойынша

Атырау қаласындағы 15 ЖЛ (NCOC компаниясы ақпараты бойынша)

Жоғары ластану - Атырау қаласы										
Қоспа	Күні, Айы, Жылы	Уақыты	Бекет нөмірі	Шоғыр		Жел		Температура, °С	Атмосфералық қысым	ЭРБК себебі
				мг/м ³	ШЖШ-дан асу еселігі	Бағыт, град	Жылдамдық, м/с			
Күкірт сутегі	01.06.2024	05:00	№ 102 Самал (Мақат ауданы, вахта түріндегі Самал кенті)	0,1127	14.1	101 Ш	4.42	20.8	76.4	
		05:20		0.2199	27.5	103 Ш	4.79	21.7	761.4	
		05:40		0.1584	19.8	99 Ш	3.72	29.0	763.0	
		06:00		0.3574	44.6	101 Ш	5.02	22.5	761.3	
		06:20		0.1378	17.2	106 Ш	5.20	22.8	761.3	
	01.06.2024	05:00	№ 117 Қарабатан (Қарабатан теміржол стансасы)	0.1162	14.5	111 Ш	5.53	22.2	762.2	
Күкірт сутегі	12.06.2024	02:00	№ 102 Самал (Мақат ауданы, вахта түріндегі Самал кенті)	0.0960	12.0	52 СШ	1.36	25.0	761.6	
Күкірт сутегі	15.06.2024	05:40	№ 102 Самал (Мақат ауданы, вахта түріндегі Самал кенті)	0.1300	16.2	100 Ш	3.15	23.3	756.9	
	15.06.2024	06:00	№ 117 Қарабатан (Қарабатан теміржол стансасы)	0.0897	11.2	92 Ш,СШ	3.09	25.5	757.4	
	16.06.2024	03:40		0.0937	11.7	281 Б	0.30	26.23	757.5	

		04:00	№ 112 Әкімат (Сәтпаев к-сі, орталық көпір)	0.0925	11.5	203 О,ОШ	0.24	25.29	758.7	
Күкірт сутегі	19.06. 2024	00:40	№ 102 Самал (Мақат ауданы, вахта түріндегі Самал кенті)	0.1355	16.9	167 О	1.48	26.4	759.6	
		04:00		0.0953	11.9	208 О,ОБ	3.12	24.6	759.6	
Күкірт сутегі	21.06. 2024	04:20	№ 110 Привокзальный (Еркінов к-сі)	0.1355	16.9	216 ОБ	0.21	25.1	759.0	
		04:40		0.0823	10.2	109 Ш	0.34	24.5	755.7	

Атырау облысы жер үсті су сапасының тұстамалар бойынша ақпараты

Су объектісі және тұстама	Физика-химиялық параметрлердің сипаттамасы	
Жайық өз.	судың температурасы 19,8-21,1°С шегінде, сутегі көрсеткіші 7,76-7,91, суда еріген оттегі – 7,3-7,5 мг/дм ³ , ОБТ5 –2,1-2,9 мг/дм ³ , мөлдірлігі-10,6-11,0 см	
өз. Индер ауд.	>3 класс	фенолдар – 0,003 мг/дм ³ . Фенолдың нақты концентрациясы фондық кластан асады
АҚ «Казтрансойл» НПС Индер Жайық өзенінен 0,5 км жоғары	4 класс	магний – 36,7 мг/дм ³
АҚ «Казтрансойл» НПС Индер Жайық өзенінен 0,5 км төмен	4 класс	магний – 35,2 мг/дм ³
с.Береке Жайық өзенінен 0,5 км жоғары	4 класс	магний – 36,5 мг/дм ³
с.Береке Жайық өзенінен 0,5 км төмен	4 класс	магний – 38 мг/дм ³
Атырау қаласы, 1 км жоғары	4 класс	магний – 34 мг/дм ³
Атырау қ., 0.5 км жоғары «Атырау су арнасы» КМК	4 класс	магний – 37,7 мг/дм ³
Атырау қ., 0.5 км төмен «Атырау су арнасы»КМК	4 класс	магний – 36,4 мг/дм ³
Атырау қаласы, 1 км төмен	4 класс	магний – 37,6 мг/дм ³
"Орал-Атырау бекіре зауыты" РМҚК тасталуынан 3 км төмен Курилкино	4 класс	магний – 38,9 мг/дм ³
«Орал-Атырау бекіре зауыты» РМҚК тасталуынан 0,5 км жоғары Курилкино	4 класс	магний – 36,4 мг/дм ³
Дамба кенті	4 класс	магний – 31,6 мг/дм ³ . Магнийдің нақты концентрациясы фондық кластан аспайды.
Перетаска тармағы	судың температурасы 20,2-21,2°С шегінде, сутегі көрсеткіші 7,82-7,89, суда ерітілген оттегі – 7,5-7,6 мг/дм ³ , ОБТ5 –2,2-2,9 мг/дм ³ , мөлдірлігі – 10,8-11 см	
Ағыстың тармақталуынан 0,5 км төмен Перетаска	4 класс	магний – 33,3 мг/дм ³
Атырау қ., "Атырау ЖЭО" АҚ тасталуынан 2 км жоғары»	4 класс	магний – 33 мг/дм ³
Атырау қ., "Атырау ЖЭО" АҚ тасталуынан 2 км төмен»	4 класс	магний – 36,7 мг/дм ³
Яик тармағы	судың температурасы 20,2-20,4°С шегінде, сутегі көрсеткіші 7,84-7,91, суда еріген оттегі – 7,4-7,5 мг/дм ³ , ОБТ5 –2,9-3,0 мг/дм ³ , мөлдірлігі 10,9-11,2см	
Ракуша с. Яик ағысының тармақталуынан 0,5 км төмен	4 класс	магний – 39,6 мг/дм ³
Еркінқала ауылы, "Атырау бекіре балық өсіру зауыты" РМҚК тасталуынан 0,5 км жоғары»	4 класс	магний – 40,1 мг/дм ³
Еркінқала ауылы, "Атырау бекіре балық өсіру зауыты" РМҚК тасталуынан 0,5 км төмен»	4 класс	магний – 39,5 мг/дм ³

Шаронова тармағы	судың температурасы 20,2°C шегінде, сутегі көрсеткіші 7,83, суда еріген оттегі – 7,58 мг/дм ³ , ОБТ5 -2,2 мг/дм ³ , мөлдірлігі-10,4см	
аул.Ганюшкино, су бекетінің тұсы	4 класс	магний – 31,6 мг/дм ³ . Магнийдың нақты концентрациясы фондық кластан асады.
Қиғаш өзені	судың температурасы 20,4 °С шегінде, сутегі көрсеткіші 7,85, суда еріген оттегі- 7,4 мг/дм ³ , ОБТ5 -2,7 мг/дм ³ , мөлдірлігі-14,2 см, түстілігі-18,2 градус	
аул.Котяевка, су бекетінің тұсы	>3 класс	фенолдар – 0,002 мг/дм ³ . Фенолдың нақты концентрациясы фондық кластан асады.
Ембі өзені	судың температурасы 19,8°C деңгейінде белгіленген, сутегі көрсеткіші 7,83 суда еріген оттегі-7,5 мг/дм ³ , ОБТ5 -2,6 мг/дм ³ , мөлдірлігі-14,6см	
аул.Аққызтоғай, су бекетінің тұсы	4 класс	магний – 37,4 мг/дм ³ . Магнийдің нақты концентрациясы фондық кластан асады.
Солтүстік Каспий	температурасы 23,4-25,0°C шегінде, теңіз суы сутегі көрсеткіші - 7,69-7,95, суда еріген оттегі – 7,4-7,8мг/дм ³ , ОБТ5 – 2,3-3,0мг/дм ³ , мөлдірлігі – 10,2-14,4 см, ОХТ – 19,8-25,3мг/дм ³ , қалқыма заттар - 66-114мг/дм ³ , минерализация – 2222-3804мг/дм ³ .	

**Атырау облысының аумағындағы Каспий теңізінің теңіз сулары сапасының
нәтижелері**

	Ингредиентердің атауы	Өлшем бірлігі	Маусым, 2024 ж
			Солтүстік Каспий
1	Көзбен шолу		
2	Температура	°С	24,3
3	Сутегі көрсеткіші		7,9
4	Еріген оттегі	мг/дм ³	7,6
5	Мөлдірлігі	см	11,5
6	Қалқыма заттар	мг/дм ³	86,9
7	ОБТ5	мг/дм ³	2,6
8	ОХТ	мг/дм ³	23,1
9	Гидрокарбонаттар	мг/дм ³	86,5
10	Кермектігі	мг/дм ³	12,8
11	Минерализация	мг/дм ³	2710
12	Натрий	мг/дм ³	33,5
13	Калий	мг/дм ³	29,6
14	Құрғақ қалдық	мг/дм ³	2731
15	Кальций	мг/дм ³	142,9
16	Магний	мг/дм ³	69,6
17	Сульфаттар	мг/дм ³	1249
18	Хлоридтер	мг/дм ³	1097,3
19	Фосфаттар	мг/дм ³	0,075
20	Жалпы фосфор	мг/дм ³	0,005
21	Нитритті азот	мг/дм ³	0,019
22	Нитратты азот	мг/дм ³	0,030
23	Жалпы темір	мг/дм ³	0,11
24	Тұзды аммоний	мг/дм ³	0,22
25	Қорғасын	мг/дм ³	0,003
26	Мыс	мг/дм ³	0,0
27	Мырыш	мг/дм ³	0,002
28	Жалпы хром	мг/дм ³	0,003
29	Хром (6+)	мг/дм ³	0,003
30	АББЗ /СББЗ	мг/дм ³	0,02
31	Фенолдар	мг/дм ³	0,001
32	Мұнай өнімдері	мг/дм ³	0,02
33	Бор	мг/дм ³	0,092
34	альфа -ГХЦГ	мкг/дм ³	0,0
35	гамма-ГХЦГ	мкг/дм ³	0,0
36	4,4-ДДЕ	мкг/дм ³	0,0
37	4,4-ДДТ	мкг/дм ³	0,0

**Атырау облысының жер үсті мен теңіз суларының сапасының
гидробиологиялық көрсеткіштері (уыттылық) жөнінде ақпарат**

№	Су объектісі	Бақылау нүктесі	Бағдарлау нүктесі	Сапроб индексі		Су сапасы	Биотестілеу	
				Пери фитон	Бентос		Сынақ параметрі, %	Суды бағалау
1	Жайық өзені	Дамба кенті		1,84	5	3	0%	Уытты әсер жоқ
2		Индер ауданы	су бекетінің жармасында	1,6	5	3	0%	
3		Атырау қаласы	«Атырау Су арнасы» КМК тастандыдан 0,5 км төмен	2,05	5	3	0%	
4	Шаронов арнасы	Ганюшкино селосы	су бекетінің жармасында	1,69	5	3	0%	
5	Кигаш озени	Котяевка селосы	су бекетінің жармасында	1,88	5	3	0%	
6	Ембі өзені	Аккызтоғай селосы	Гидропост	1,44	5	3	0%	
7	Каспий теңізі	Теңіз кеме қатынасы арнасы	1 ст. кеме қатынасы каналынан 1 км төмен 46°55'11.85"C 51°40'22.69"B	2,22	5	3	0%	Уытты әсер жоқ
8			2 ст. кеме қатынасы каналынан 6 км төмен 46°50'49.59"C 51°33'38.63"B	1,34	5	3	0%	
9			Жайық өзені	46°48'6.71"C 51°29'38.55"B	1,19	5	3	
10			46°52'34.05"C 51°27'39.87"B	1,98	5	3	0%	
11			46°56'8.07"C 51°23'30.54"B	1,67	5	3	0%	
12			46°54'20.02"C 51°17'18.97"B	1,82	5	3	0%	
13			46°53'5.79"C 51°8'23.56"B	1,68	5	3	0%	
14		Волга өзені	46°22'24.57"C 49°12'47.38"B	1,75	5	3	0%	
15			46°15'52.46"C 49°21'16.40"B	1,91	5	3	0%	
16			46°13'7.94"C 49°26'54.14"B	1,84	5	3	0%	
17			46°10'30.78"C 49°33'14.54"B	1,45	5	3	0%	
18			46°11'30.98"C 49°36'2.32"B	1,33	5	3	0%	
19			Жанбай кенті	46°55'46.69"C 50°47'7.10"B	2,05	5	3	0%

20			46°55'24.34"C 50°46'49.64"B	1,64	5	3	0%
21			46°55'2.11"C 50°46'43.50"B	1,85	5	3	0%
22			46°54'32.22"C 50°46'36.09"B	1,90	5	3	0%
23			46°53'58.51"C 50° 46'14.87"B	1,76	5	3	0%
24		Шалыги шығанағы аралдары	46°48'25.94"C 51°34'54.08"B	2,19	5	3	0%
25			46°49'26.90"C 51°37'4.85"B	1,80	5	3	0%
26			46°48'52.15"C 51°39'41.97"B	1,9	5	3	0%
27			46°47'1.30"C 51°42'11.94"B	1,33	5	3	0%
28			46°44'2.87"C 51°43'0,92"B	1,45	5	3	0%

Анықтамалық бөлім

Елді –мекен ауасындағы ластаушы заттардың шекті жол берілген шоғырлары
(ШЖШ)

Наименование примесей	ШЖШ мәні, мг/м ³		Қауіптілік класы
	Максималды бір ретгі (ШЖШ _{М.б.})	Орта-тәуліктік (ШЖШ _{о.т.})	
Азот диоксиді	0,2	0,04	2
Азот оксиді	0,4	0,06	3
Аммиак	0,2	0,04	4
Бенз/а/пирен	-	0,1 мкг/100 м ³	1
Бензол	0,3	0,1	2
Бериллий	0,09	0,00001	1
Қалқыма бөлшектер (шаң)	0,5	0,15	3
PM 10 қалқыма бөлшектері	0,3	0,06	
PM 2,5 қалқыма бөлшектері	0,16	0,035	
Хлорлы сутек	0,2	0,1	2
Кадмий	-	0,0003	1
Кобальт	-	0,001	2
Марганец	0,01	0,001	2
Мыс	-	0,002	2
Күшән	-	0,0003	2
Озон	0,16	0,03	1
Қорғасын	0,001	0,0003	1
Күкірт диоксиді	0,5	0,05	3
Күкірт қышқылы	0,3	0,1	2
Күкіртсутегі	0,008	-	2
Көміртегі оксиді	5,0	3	4
Фенол	0,01	0,003	2
Формальдегид	0,05	0,01	2
Фторлы сутек	0,02	0,005	2
Хлор	0,1	0,03	2
Хром (VI)	-	0,0015	1
Мырыш	-	0,05	3

«Қалалық және ауылдық елді-мекендердегі атмосфералық ауаға қойылатын гигиеналық нормативтер» (2022 жылғы 2 тамыз №ҚР ДСМ-70 СанЕН)

Атмосфераның ластану индексінің дәрежесін бағалау

Градации	Атмосфералық ауаның ластануы	көрсеткіштер	Айға бағалау
I	Төмен	СИ ЕЖҚ, %	0-1 0
II	Көтеріңкі	СИ ЕЖҚ, %	2-4 1-19
III	Жоғары	СИ ЕЖҚ, %	5-10 20-49
IV	Өте жоғары	СИ ЕЖҚ, %	>10 >50

Мемлекеттік органдарды тұрғындар қоғамдастырған ақпараттандыру үшін қалалардың атмосфера ластануының жай-күйі жөніндегі құжат 52.04.667-2005 БҚ. Әзірлеуге, салуға баяндауға және мазмұндауға қойылатын жалпы талаптар.

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ МОНИТОРИНГ ДЕПАРТАМЕНТІ
РМК «КАЗГИДРОМЕТ» АТЫРАУ ҚАЛАСЫ БОЙЫНША ФИЛИАЛЫ
МЕКЕН-ЖАЙ:
АТЫРАУ ҚАЛАСЫ
ТАЛҒАТ БИГЕЛЬДИНОВА 10А
ТЕЛ. 8-(7122)-52-20-96

E MAIL: INFO_ATR@METEO.KZ